



## Politiske uttalelser

Vedtatt på AUFs 59. ordinære landsmøte,  
20. oktober 2024

# Innhold

<b>Sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet</b>	<b>2</b>
Boligmarkedet	3
Skattesystemet	4
Tredje boligsektor	4
Kommunale boliger	5
Bokvalitet og bærekraft	6
<b>En rettferdig verden</b>	<b>8</b>
Norge i front for en regelstyrt verden	8
Ansvarlig utenrikspolitikk for en bedre verden	9
Helse i et utviklingsperspektiv	10
Palestina	11
Ukraina	12
Afghanistan	13
<b>Digitalisering og teknologi</b>	<b>15</b>
Sosiale medier	15
Kunstig intelligens	16
Offentlig sektor og digital infrastruktur	17
<b>Et sosialdemokratisk samfunn</b>	<b>18</b>
Arbeidslinja	18
Styrket sosialpolitisk arbeidsliv	19
En velferdsstat for alle	20
Et sosialdemokratisk skattesystem	20
<b>Økonomisk trygghet i hverdagen</b>	<b>23</b>
Unge skal få bedre råd!	23
Styrk forbrukernes hverdagsøkonomi	24
Gjeld og inkasso	25
<b>Kampen mot ungdomskriminalitet</b>	<b>27</b>
Forebygge	27
Reagere og reparere	28
<b>Norge, et trygt land for alle</b>	<b>30</b>
Et sterkere Forsvar	30
Beredskap	31
Forsvaret som arbeidsgiver	32
Internasjonalt samarbeid	33
<b>Tillitsreform</b>	<b>35</b>
<b>Blod- og organdonasjon</b>	<b>36</b>
<b>Ein Arbeidarpartileia regjering!</b>	<b>37</b>
<b>Bevar monarkiet i Norge</b>	<b>38</b>

# Sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet

I etterkrigstiden fastslo man at bolig skulle være et velferdsgode. Man bygde bolig i storstilt grad, med et mål om at alle skulle eie sitt eget hjem. En bolig skulle være noe som sikret alle trygghet, og et tak over hodet.

I dag ser vi tvert et boligmarked løsrevet fra menneskers behov. Bolig har blitt noe et fåtall tjener seg rike på, og flere og flere leier. Dette går utover unge, de som har minst fra før av og bidrar til økende ulikhet. AUF vil ha et samfunn med små forskjeller, og da må unge få like muligheter for å komme seg inn på boligmarkedet og eie sin egen bolig.

Retten til et sted å bo er en grunnleggende menneskerettighet. For sosialdemokratiet er tryggheten til bolig en grunnleggende rettighet. Den kan ikke overlates til markedet å styre alene - det er fellesskapets oppgave å sikre at alle har like muligheter til å komme seg inn på boligmarkedet og rett på et anstendig sted å bo.

Når forskjellene i samfunnet øker, øker de ikke bare mellom fattig og rik. Forskjellene øker også mellom by og land, og innad i byene eller lokalsamfunnene våre. Det er forskjeller som Arbeiderpartiet aldri kan akseptere. Vaktmesterdattera og direktørsønnen kan ikke møtes i den samme fellesskolen, dersom de ikke bor i det samme nabolaget. Boligpolitikken må sikre frihet og like muligheter til alle – uansett hvor mye de tjener, eller hvilken adresse de vokser opp på.

Arbeiderpartiets boligpolitikk må gjøre det mulig å bo og flytte i hele landet, enten man ønsker å flytte hjemmefra for første gang, bosette seg i etableringsfasen, eller bli gammel i en tilpasset bolig. Det er vår oppgave som sosialdemokrater å kjempe for en boligpolitikk som sikrer retten til et anstendig sted å bo gjennom hele livet og for hele landet.

## **Boligmarkedet**

Arbeiderpartiet mener det er grunnleggende urettferdig at det kun er de mest velstående av oss som kan klare å komme seg inn på boligmarkedet som ung, og vil at det skal bli lettere å komme inn på boligmarkedet for alle, uavhengig av inntekten din eller av inntekten til foreldrene dine.

Vi må finne sosialdemokratiske løsninger for boligmarkedet som gjør det enklere for de som har minst å komme inn på boligmarkedet. Husbankens rammer må utvides slik at de som mangler egenkapital får mulighet til å kjøpe bolig, både gjennom startlån med gode rammevilkår, oppkjøp av etablererboliger og støtte til «leie til eie»-ordninger.

Alle skal kunne eie sitt eget hjem, men det må også være trygt og rimelig å leie. Vi må i større grad sørge for at leietakers rettigheter blir ivaretatt, og at vi har et profesjonalsert, rettferdig og forutsigbart leiemarked.

### **AUF vil:**

- Opprette en nasjonal boligplan som tar for seg boligbehov i hele landet, Husbankens rolle og muligheten for en ikke-kommersiell boligsektor.
- Doble bevilgningene til Husbanken i dagens statsbudsjett.
- Prioritere startlån med gode rammevilkår til unge og barnefamilier, og som et verktøy til å få folk fra å leie bolig til å eie bolig.
- Etablere en ordning der Husbanken bidrar med en eierandel i boliger tilsvarende egenkapitalkravet til låntakere som har betalingsevne, men ikke har nok egenkapital.
- Innføre en ny husleielov med styrket oppsigelsesvern og bedre beskyttelse mot ulovlige leieøkninger.
- Utrede for boplikt i områder med boligmangel

## Skattesystemet

Målet om at flest skal eie egen bolig har gjort at flere har kunnet dra nytte av prisutviklingen i økonomien, og i Norge eier svært mange sin egen bolig. Likevel er utfordringen med et skattesystem som subsidierer boligeiere at systemet gjør det enda vanskeligere for dem som står utenfor. Dagens boligmarked bidrar til å holde unge, aleneforsørgere og folk med dårlig råd utenfor. Dette skaper en skjevfordeling, og gjør at det lønner seg å eie mange boliger. AUF ønsker derfor å gjennomføre en rettferdig skattelegging av bolig som bidrar til at flere skal få mulighet til å eie sin egen bolig.

### AUF vil:

- Innføre skatt på sekundærbolig.
- Fjerne skattefritak ved salg av fritidsbolig
- Innføre en nasjonal eiendomskatt hvor inntektene går til kommunen
- Fjerne alle skattefritak for leieinntekter i boliger der eier selv ikke bor
- Fjerne verdsettelsesrabatten på investeringsboliger
- Fase inn boliggevinstbeskatning ved alle boligsalg, og i første omgang skattlegge gevinst som overstiger 10 % årlig verdiøkning
- Fase ut verdsettelsesrabatten på primærbolig over tid
- Fase ut verdsettelsesrabatten på fritidseiendom

## Tredje boligsektor

Det er en menneskerett å ha et sted å bo, og for AUF er bolig en viktig del av velferdsstaten. En bolig skal først og fremst være et hjem, og ikke et spekulasjonsobjekt. Derfor er det viktig at vi bygger opp en tredje boligsektor som fungerer som et alternativ til den kommersielle og den kommunale boligsektoren. Dette gjør vi ved å sørge for en større andel ideelle og offentlige utleiery.

De kommunale boligstiftelsene i flere av byene i Norge fungerer i dag som en tredje boligsektor med rimelige utleieboliger. AUF ønsker å videreutvikle dette tilbudet idet rimelig utleie gir folk muligheten til å spare opp midler til kjøp av egen bolig og en nødvendig grad av stabilitet i hverdagen. Flere av byene våre har store boligstiftelser og kommunal eiendom med potensial for utvikling, og dermed en unik mulighet til å lede an i arbeidet for en robust og bærekraftig tredje boligsektor.

Det er mulig å bygge boliger som koster mindre enn de som bygges i dag. Historisk sett har Norge hatt en stor grad av selvbygging. Ved å støtte opp om en sterk tredje boligsektor gjør vi det mulig å bygge billigere boliger gjennom robuste byggfellesskap.

### **AUF vil:**

- Gi kommunene muligheten til å regulere for sosial boligbygging, samt klargjøre flere tomter for sosial boligbygging selv, gjennom kjøp og salg av tomter
- Stille krav om at minst 20 prosent av boliger i et utbyggingsprosjekt skal være ikke-kommersielle, etter modell fra «almennboliger» i Danmark.
- Lovregulere ikke-kommersielle boligorganisasjoner etter modell fra den danske loven om «almennboliger».
- Pålegge kommunene å tilby ikke-kommersielle boligorganisasjoner feste eller kjøp av tomter til under markedspris.
- Stille lånegarantier til ikke-kommersielle boligorganisasjoner som ønsker å skape rimelige utleieboliger.
- Gi statlige tilskudd gjennom Husbanken til å bygge opp en tredje boligsektor.

### **Kommunale boliger**

I dag er kommunale boliger et tilbud ment for de færreste, men som et stadig voksende antall nordmenn har bruk for. Dermed er det mange som havner i gapet mellom det kommunale boligmarkedet og det private, og dessverre ikke har mulighet

for å komme seg inn i verken av dem. Det er derfor essensielt at kommunene arbeider mer og bedre med å sikre variert og robust botilbud for mennesker som sliter med rusavhengighet og andre psykiske helseproblemer, blant annet ved å opprette kommunale tomteselskap med den hensikt å fronte sosial boligbygging og frigjøre tomter for utbygging av flere kommunale boliger. I tillegg er det viktig å sikre forutsigbare rammer og trygghet for leietakerne.

Dette kan blant annet oppnås ved at kommunene tilrettelegger for at de som leier kommunale boliger i fremtiden skal kunne eie sin egen bolig, gjennom en «leie-til-eie» ordning. I møte med et økende antall mennesker med behov for kommunale boliger er det også nødvendig med økt statlig tilskudd til utbygging av flere kommunale boliger. Alle burde ha muligheten til å eie egen bolig, men for de vanskeligstilte i samfunnet der dette ikke er en mulighet er det essensielt å sikre et fremtidsorientert, trygt og robust kommunalt boligtilbud i hele landet.

### **AUF vil:**

- Sikre kommunale boliger for alle som trenger det
- Bygge flere boliger for mennesker som sliter med rus og andre psykiske helseproblemer, og sikre flere nødboliger
- Oppfordre kommuner til å tilrettelegge for at de som leier kommunale boliger på sikt skal kunne eie boligen sin, gjennom «leie-til-eie».
- Opprette kommunale tomteselskap som kan frigjøre tomter for kommunale boliger og fremme sosial boligbygging.
- Øke statlige tilskudd til bygging av kommunale boliger.
- Sikre mer trygghet og forutsigbarhet for leietakere av kommunale boliger.
- At kommunale boliger skal være spredt i flere deler av kommunen

### **Bokvalitet og bærekraft**

Om vi skal sikre at bolig blir et velferdsgode for alle, må vi bygge flere boliger. Da må vi sørge for at boliger blir bygd bærekraftig, slik at vi ikke belaster miljøet. Vi har

enorme klimautslipp å hente ved å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser, rive færre bygg og mer ombruk av materialer. I tillegg mener AUF at vi bør satse mer på energieffektivisering og bygge flere plusshus, som produserer mer energi enn de bruker.

Vi er også nødt til å ha fokus på bokvalitet. Vår løsning til utfordringene i boligpolitikken kan ikke være å begrense førstegangskjøpere og vanskeligstilte til små boliger og trange forhold. Vi ønsker å innføre en nasjonal leilighetsnorm basert på modellen i Oslo, og sikre at alle nybygg er universelt utformet.

**AUF vil:**

- Innføre en nasjonal leilighetsnorm basert på modellen i Oslo, som sier at det ikke skal bygges boliger på under 35 kvadratmeter.
- Sikre at alle nybygg skal være universelt utformet.
- Velge løsninger og byggevarer som gir lave utslipp i et livsløpsperspektiv.
- Ombruke flere materialer i restaureringsprosjekt og i nybygg.
- Satse mer på plusshus, altså bygninger som produserer mer energi enn de bruker, også for boliger.



# En rettferdig verden

## Norge i front for en regelstyrt verden

AUF mener Norge må ta en større rolle i å stå opp for folkeretten og menneskerettighetene verden over. I en tid med krig og økt spenning er det avgjørende at man ikke lar troen på internasjonal solidaritet og samarbeid forvitte.

Norge må bidra til å styrke posisjonen og slagkraften til internasjonale institusjoner så de kan stå sterkere i å samle verden om felles regler, normer og utvikling. Den økende splittelsen mellom vestlige land og landene i sør er en trussel som må møtes med økt fokus på folkerett, menneskerettigheter og representasjon i våre felles institusjoner for en regelstyrt, rettferdig verden. Det er avgjørende at man ikke godtar en undergraving av normer og folkerettsarbeid, men heller bidrar til at arbeidet går fremover og lykkes.

### AUF vil:

- Ha reform av Sikkerhetsrådet, ved at vetoretten forsvinner i eksisterende form
- Jobbe for økt støtte til Den internasjonale domstolen og Den internasjonale straffedomstolen
- Ha demokratiske reformer av stemmefordelingen i multilaterale finansinstitusjoner som IMF og Verdensbanken
- At norske myndigheter arbeider for opprettelsen en uavhengig og rettferdig gjeldshåndteringsmekanisme under FN
- At Norge må fortsette arbeidet for at illegitim gjeld slettes både i Norge og internasjonalt. Norge må bidra til å opprette en multilateral gjeldshåndteringsmekanisme under FN, for å løse statlige gjeldskriser på en mer effektiv og rettferdig måte.
- Jobbe for å styrke internasjonale regler og normer rundt våpen for å beskytte sivile, som klasevåpen, landminer og kjemiske og biologiske våpen.
- Signere og ratifisere FN-traktaten som forbyr atomvåpen

- At Norge bidrar til arbeidet med et internasjonalt forbud mot autonome våpensystemer, såkalte drapsroboter
- Norge skal ta opp kampen for at flere land fra Sør-Amerika og Asia skal bli permanente medlemmer av FNs sikkerhetsråd.
- Jobbe for at utenrikspolitikken alltid skal være feministisk, fra å vektlegge viktigheten i å inkludere kvinner i alle avgjørelser til å jobbe for at alle land forbyr barneekteskap

## **Ansvarlig utenrikspolitikk for en bedre verden**

Norge må også sikre at vi på ingen måte bidrar til brudd på folkerett eller menneskerettigheter. Dette må gjelde både norsk våpenindustri, SPU sine investeringer og norsk bistand. AUF mener også at Norge skal jobbe for et globalt fond for fornybar energi slik at også utviklingsland får støtte i omstillingsprosessen fra fossilt til fornybare energikilder.

### **AUF vil:**

- Stanse all eksport av våpen eller militært materiell til land som bryter med menneskerettigheter eller folkeretten
- Sikre at eksportkontrollregelverket for våpeneksport også gjelder for norsk forsvarsindustris datterselskap i utlandet
- Sikre at norsk-produserte komponenter til våpen som ferdigstilles et annet sted, ikke bidrar til brudd på menneskerettigheter eller folkeretten
- Innføre eksportkontroll på nye typer overvåkningsteknologi, som ansiktsgjenkjenning og andre typer biometrisk overvåkning
- Styrke kontroll av våpeneksporten og kreve sluttbrukererklæring med reeksportklausul fra alle land, inkludert til NATO-land
- Trekke Statens pensjonsfond utland (SPU) helt ut av investeringer på okkupert jord, våpenindustri, skatteparadiser, alkoholindustrien og selskaper som bryter med folkerett eller menneskerettighetene

- Sikre at Oljefondet opptre etisk forsvarlig i alle land og at fondet må filtrere ut selskaper med uakseptabel høy menneskerettslig risiko i forkant av investeringen.
- At ingen norske selskaper skal bidra til folkerettsbrudd og at slike samarbeid, som for eksempel Equinor sitt samarbeid om Rosebankfeltet, må avsluttes
- At Norge skal jobbe for et Verdensfond for fornybar energi

## Helse i et utviklingsperspektiv

AUF har en stolt tradisjon for å være foregangskjempere for helsebistand. AUF mener at Norge må gå foran i å øke fokuset på helse når det kommer til bistand. Derfor mener vi at det er viktig å øke bistanden til 3% av BNI. I en verden hvor rundt en milliard mennesker lever med psykiske lidelser må vi sette psykisk helse på dagsordenen i internasjonale foraer og øke midlene i bistandsbudsjettet til dette området. Dårlig tilgang på psykisk helsehjelp og medisiner hemmer utvikling og reduserer menneskers livskvalitet. I utviklingspolitikken må vi rette fokuset på dette problemet slik at folk i hele verden kan få det bedre.

AUF stiller seg bak flere av tiltakene foreslått av en ekspertgruppe nedsatt av Verdens helseorganisasjon for å forhindre legemiddelindustrien ensidige vestlige fokus og for å øke tilgjengeligheten til medisiner i utviklingsland. Derfor mener vi blant annet at det må utvikles et internasjonalt innovasjonssystem som kan fungere parallelt med det nåværende pantesystemet.

### AUF vil:

- Øke midler i bistandsbudsjettet til psykisk helse
- Fremme holdningsendringer internasjonalt ved å sette psykisk helse på dagsordenen i internasjonale fora
- Øke bistanden til 3% av BNI
- At Norge og verdenssamfunnet skal fortsette med å styrke finansiering av medisiner og vaksiner til mennesker i utviklingsland ytterligere

- At Norge selv innfører og jobber for at andre land innfører WHO's anbefaling om et offentlig bidrag på 0.01 prosent av BNP til medisinsk innovasjon ut ifra spesifikke behov hos utviklingsland.
- At det må utvikles et internasjonalt innovasjonssystem som kan fungere parallelt med det nåværende patentsystemet, i tråd med anbefalinger fra WHO's ekspertgruppe.
- At forskningsresultater og patenter på legemidler som retter seg spesielt mot fattige lands behov skal være åpent tilgjengelig.

## **Palestina**

Folkemordet mot Palestinerne foregår foran hele verdens øyne, men verdenssamfunnet svikter. Hver eneste dag utsettes palestinere for nye angrep, Israel har vist at de ikke respekterer folkeretten eller siviles rett på beskyttelse. Samtidig som dette er et angrep på det palestinske folket, er det også en trussel mot alle og må møtes med harde sanksjoner.

AUF mener at verden må ta et større ansvar for å sikre en fri Palestinsk stat. Et viktig grep på veien dit er å innføre en fullstendig boikott av Israel inntil en reell fredsavtale legger til grunn en tostatsløsning med et fritt, sammenhengende og selvstendig Palestina. Vi må ta imot flere flyktninger, øke bistanden til Palestina, kreve at muren rives og oppheve okkupasjonen.

### **AUF vil:**

- Støtte en straffeforfølgelse av israelske ledere som har vært med på å medvirke til folkemord
- Norge skal øke bistanden til Palestina med tre milliarder og være en garantist dersom andre land kutter i sin støtte, også etter krigen opphører
- Norge skal ta imot minst 3000 flyktninger fra Palestina
- Norge må ta et stort ansvar for å få i gang fredssamtaler, og en prosess som ender i at Palestina får sin selvstendighet.

- Norge skal gjennomføre økonomisk, akademisk, politisk og kulturell boikott av Israel inntil en reell fredsavtale legger til grunn en tostatsløsning med et fritt, sammenhengende og selvstendig Palestina forekommer.
- innføre personlige sanksjoner mot ledende medlemmer av Netanyahu-regjeringen og mot høytstående militære ledere som har ansvar for brudd på folkeretten.
- bruke vår stemme i EØS, NATO og FN for å påvirke andre land til å innføre lignende sanksjoner, og aktivt jobbe for en fredelig løsning basert på en tostatsløsning.
- Muren må rives og okkupasjonen må oppheves
- Norge skal jobbe aktivt for at andre land anerkjenner Palestina som en selvstendig stat

## Ukraina

Russlands krig mot Ukraina er en krig mellom demokratiet og tyranniet. Krigen vinnes ikke av den som vinner eller gjenvinner flest meter; den vinnes av det politiske systemet som overlever krigens pris uten å knekke. Så lenge Ukraina ønsker å forsvare seg, må demokratiene gi dem ammunisjonen, våpnene, flyene og utrustningen til å kunne vinne.

Ukraina kjemper hver dag for sin frihet og fremtid. Men deres kamp vil også avgjøre framtida til verdenssamfunnet. Om folkeretten kan brytes i Ukraina, kan den brytes overalt. Som et lite land er Norge sikkerhetspolitisk avhengig av at små lands grenser er like ukrenkelige som supermaktenes. Det er i Norges egeninteresse at Ukraina bekjemper Russlands invasjon, og det er viktig for verden i en avgjørende tid at store militærmakter ikke kan få ta for seg av mindre lands grenser uten at verdenssamfunnet griper inn. Norge må derfor stå sammen med de demokratiske landene om å gi Ukraina kraften til å vinne.

**AUF vil:**

- Utvide Nansenpakken betydelig ved å bruke et norsk statsbudsjett regnet i 2022-kroner i de første 10 årene etter Russlands fullskala invasjon
- Fortsette å sende våpen, jagerfly og annet militært utstyr til Ukraina
- Være en pådriver for gjenoppbyggingen av Ukraina etter krigens slutt
- At Norges regjering tar initiativ til våre allierte i NATO og EU til en forpliktende avtale for å sikre fortsatt støtte til Ukraina ved bortfall av amerikansk støtte.
- La Ukraina bruke vestlige våpen mot russiske militære mål uten begrensninger utover krigens folkerett
- At Norge sammen med allierte land øker produksjonen av vitale deler til vårt felles forsvar og støtte til Ukraina
- Opprette demokratiprojekt i samarbeid mellom den norske arbeiderbevegelsen og ukrainsk venstreside for å bygge framtidens ukrainske velferdsstat
- Opprette en norsk subsidieordning som gir incentiv for norsk næringsliv til å bidra i gjenoppbyggingen av Ukraina
- Effektivisere prosessene knyttet til norske sivile og militære bidrag til Ukraina med mål om å raskere kunne bistå på forespørsel fra ukrainske myndigheter
- Øke den norske militære bistanden til opplæring av ukrainske soldater

## Afghanistan

Afghanistan er et av de landene i verden som hardest rammes av klimaendringer. Samtidig er landet ifølge FN blant de dårligst rustede til å håndtere klimakrisen. FN har understreket viktigheten av å supplere den humanitære innsatsen som fremdeles pågår i landet med prosjekter som øker motstandsdyktigheten til befolkningen, gir inntektsmuligheter og bevarer utviklingsgevinsten landet har hatt de siste tjue årene.

Etter Talibans maktovertakelse i Afghanistan, har landets statsbudsjett blitt hardt rammet av kutt til bistand og internasjonale sanksjoner. Dette har ført til at mange

klima- og miljørelaterte prosjekter har blitt satt på pause, og Afghanistan mangler tilgang til internasjonal klimafinansiering. Dette betyr også at prosjekter som skal støtte opp om landets langsiktige utvikling, og bærekraftige inntektskilder for befolkningen, ikke lenger kan gjennomføres.

AUF mener det er viktig at Norge, som et land som fremdeles bidrar med utviklingsstøtte til Afghanistan, prioriterer klimatiltak og jobber for tilgang til tap og skademidlene for Afghanistan. AUF mener Norge må fortsette samtalen med myndighetene i Afghanistan for å sikre utvikling for landets innbyggere.

**AUF vil at:**

- Norge skal ikke redusere midlene som går til Afghanistan over statsbudsjettet, spesielt midlene som er øremerket langsiktig bistand.
- For å sikre utvikling for innbyggerne i Afghanistan må Norge fortsette dialogen med de til enhver tid gjeldende myndighetene og hjelpeorganisasjonene i Afghanistan.
- Norge og internasjonale aktører skal øke støtten til klimatilpasning og matsikkerhet i Afghanistan.
- Norge og internasjonale aktører skal jobbe for en konstruktiv dialog med myndighetene i Afghanistan om klima- og katastrofeberedskap.
- Norge må fortsette å støtte opp om helsesektoren i Afghanistan, som er den eneste sektoren kvinner har mulighet til utdanning og arbeid.
- Jobbe for kvinners rettigheter til utdanning innen alle arbeidssektorer

## Digitalisering og teknologi

Verden har blitt mer og mer digitalisert de siste årene, og dette har ført med seg både enorme muligheter og utfordringer. Digitaliseringens fordeler er tydelige: raskere informasjonsflyt, effektivisering av arbeidsprosesser og økt tilgang til kunnskap. Samtidig ser vi også hvordan digital teknologi, sosiale medier og kunstig intelligens (KI) skaper nye problemer som krever politiske svar.

### Sosiale medier

Sosiale medier har blitt en viktig del av unge menneskers hverdag, men plattformene er ikke bare steder for sosial interaksjon og deling av bilder. Algoritmene bak disse tjenestene er designet for å maksimere brukertiden, ofte gjennom å fremme innhold som skaper sterke reaksjoner. Dette fører til ekkokamre der brukere eksponeres for ensidig informasjon som bekrefter deres allerede eksisterende meninger. I tider med usikkerhet kan vi bli enda mer tilbøyelige til å la oss påvirke av disse algoritmene, noe som igjen fører til en fragmentering av den offentlige samtalen og en polarisering i det politiske landskapet.

Det høye mobilbruket fører til en økning i mobbing, press og utenforskap. På plattformer der likes og følgere blir mål på sosial status, føler mange seg presset til å leve opp til urealistiske standarder. Det bidrar til miljø hvor mobbing vokser, og unge som faller utenfor normen, oftere utsettes for hets eller ekskludering. Vi må ta ansvar for å skape trygge digitale arenaer hvor alle unge føler seg inkludert og verdsatt, uten presset om å prestere.

For å motvirke disse negative effektene må vi regulere sosiale medier på en etisk og ansvarlig måte. Det innebærer strengere reglene for datalagring og -bruk, og å sikre at algoritmer blir mer gjennomsiktige. Algoritmene må tjene samfunnets beste, ikke kun profittmaksimering.

### AUF vil:

- Bevilge flere midler til bekjempelsen av falsk informasjon på sosiale medier.



- Norge skal i samarbeid med EU utarbeide et strengere regelverk for algoritmer og personvern.
- Styrke personvernsopplysningsloven slik at algoritmer har mindre opplysninger å ta utgangspunkt i.
- Innføre en aldersgrense fra året du fyller 15 med elektronisk ID-innlogging på alle sosiale medier.

## Kunstig intelligens

Kunstig intelligens har revolusjonert hvordan vi lever og arbeider. Teknologien har effektivisert alt fra kundeservice til vitenskapelige utfordringer. Teknologisk utvikling er viktig for framtiden, men følges med utfordringer. KI krever enorme mengder data, som stiller spørsmål ved personvern og etisk bruk av data. Kunstig intelligens er kun nyttig til det den lærer, som skaper skeivhet i informasjonskanaler. For å sikre at KI ikke misbrukes, må det være krav om gjennomsiktighet i hvordan systemene fungerer, samt obligatorisk merking av KI-generert innhold og grundig faktasjekking av informasjonen. Det er også viktig at vi setter klare grenser for hvordan KI kan brukes i offentlig sektor og sørger for at personvernet til enkeltindivider blir ivaretatt.

### AUF vil:

- Strengere regler for lagring og bruk av brukerdata for å sikre personvern og databeskyttelse.
- Merking av KI-generert innhold og innføring av obligatoriske faktasjekkingsprosesser.
- Gjennomsiktighet i KI-algoritmer for å sikre nøyaktighet, rettferdighet og upartiskhet.
- Sikre økonomisk støtte til produsert tekst og bilder brukt i KI-modellene.

## Offentlig sektor og digital infrastruktur

I en stadig mer digitalisert verden må vi også vurdere hvilke systemer vi bruker i det offentlige. Offentlig sektor er avhengig av digitale løsninger for å levere tjenester til innbyggerne, men det er viktig å sikre at disse systemene er robuste, sikre og ivaretar innbyggernes personvern. AUF mener vi må stille krav til dagens operativsystemer og digitale løsninger i offentlig sektor.

### AUF vil:

- Sørge for gode kontrollmekanismer for operativsystemer i offentlig sektor.
- Prioritere datasikkerhet og kostnadseffektivitet i offentlige digitale tjenester.

## Et sosialdemokratisk samfunn

AUF ønsker et samfunn hvor alle har like muligheter til å lykkes, uavhengig av bakgrunn, bosted eller hvem du er. Et samfunn med små forskjeller mellom folk er viktig for enkeltmennesket, men det er også bra for hele samfunnet at forskjellene er små og tilliten er høy.

Velferdsstaten er fundamentet i det norske fellesskapet. Arbeid og velferd er våre viktigste verktøy i kampen for et rettferdig samfunn. AUF vil sørge for at alle som kan jobbe, får jobbe, og at vi har en fungerende velferdsstat hvor alle gir etter evne og får etter behov.

De siste årene har utfordringer som prisvekst, boligmarkedets utilgjengelighet, og en urettferdig maktkonsentrasjon i dagligvaresektoren gjort det vanskeligere for mange å få endene til å møtes. Samtidig ser vi en verden preget av kriser som rammer hardest de som allerede har minst.

AUF vil sørge for en sterk velferdsstat. Vi har en plikt til å sikre velferdsstaten for fremtiden, slik at vi er forberedt på morgendagens utfordringer. Vi må kjempe hver dag for et mer rettferdig samfunn med universelle ordninger som løfter alle, uansett om de er rike eller fattige.

### Arbeidslinja

Å yte etter evne og få etter behov har alltid vært de bærende prinsipper for den sosialdemokratiske arbeidslinjen. Som sosialdemokrater har vi tillit til at folk vil fellesskapet sitt beste.

For å sikre en bærekraftig arbeidslinje må de som i dag står ufrivillig utenfor arbeidslivet hjelpes inn i arbeid. Systemet må legge opp til at alle får muligheten til å jobbe så mye som de kan, og at man samtidig sikres et stabilt livsgrunnlag uavhengig.

Arbeidslinja skal være førende i norsk politikk, men for at dette skal kunne fortsette må den revitaliseres. I dag ser vi at alt for mange opplever et system som ikke ser

enkeltmenneske, men som heller fører til mistillit og skamfølelse. Ønsker man at alle skal bidra til fellesskapet, må fellesskapet stille opp for alle. AUF mener at dagens arbeidslinje må bygges på rettferdighet og tillit, og sørge for at alle kan få yte etter evne og få etter behov.

## **Styrket sosialpolitisk arbeidsliv**

AUF ønsker å sikre et rettferdig og trygt arbeidsliv i Norge gjennom en sterk sosialdemokratisk arbeidspolitikk. Vi vil innføre en modell hvor bedrifter som søker skjenkebevilling må ha tariffavtale. Selv om hotell- og restaurantnæringen allerede har en allmenngjort riksavtale, er håndhevingen dårlig, og inndragelse av skjenkebevilling vil være en effektiv sanksjon for å sikre overholdelse.

Bemanningsbransjen har blitt en trussel mot det organiserte arbeidslivet. Denne ansettelsesformen etterlater arbeidsfolk i langvarige midlertidige stillinger uten skikkelig stillingsvern. AUF mener at arbeidsformidling bør være et felles ansvar og offentlig oppgave, som det var før 2000.

AUF sier klart nei til EUs forslag om minstelønn. Den nordiske modellen, basert på trepartssamarbeid, sikrer allerede rettferdig lønnsvekst. En lovbestemt minstelønn vil svekke fagforeningene, og derfor bør Norge stå imot dette direktivet for å bevare fagforeningenes styrke og norsk selvstendighet.

### **AUF vil:**

- At alle sjenkesteder må ha tariffavtale for å få sjenkebevilling og at brudd på reglene i tariffavtalen skal straffes med inndragning av sjenkebevilling.
- At bemanningsbyråer må betale sine arbeidere for ventetid.
- At alle som søker arbeid via bemanningsbyråer må være ansatte i bemanningsbyrået, og ha faste arbeidstider som inkluderer venting.
- Gjeninnføre lovverket vi hadde før 2000, da privat arbeidsformidling var forbudt og arbeidsformidling var en offentlig oppgave.
- Fjerne unntaket for innleie av helsepersonell.

- Øke bemanningen med hele og faste stillinger i offentlig sektor og avvikle bruk av innleie.
- At Norge sier nei til EU-direktivet om minstelønn og fortsetter med den nordiske modellen.

## **En velferdsstat for alle**

Velferdsstaten er sosialdemokratiets mesterverk og grunnpilar til alle deler av det norske samfunnet. Det er grunnlaget for all verdiskapning vi får til sammen og sikkerhetsnettet til hver enkelt. Velferdsstatens rolle i å sikre alle gode liv må alltid styrkes og vernes fra høyresidens angrep. AUF mener at alle har noe å bidra med, og da er det ikke raust, men rettferdig at fellesskapet stiller opp når det trengs.

### **AUF vil:**

- At ingen skal måtte leve i fattigdom
- Øke de ulike trygdesatsene, med fokus på de minste ytelsene for å sikre at ingen lever på kanten til eller under fattigdomsgrensa
- Gjennomføre en tillitsreform i NAV med fokus på å sikre at alle får hjelpen de trenger og at ingen opplever avmakt i møte med et stort system
- Se på hvordan man kan forenkle utbetalinger og søknader om ytelser for å sikre at det er enklest mulig for mottakeren å få det man trenger
- Sikre at å motta ytelser ikke står i veien for eller svekker mulighetene for å kunne jobbe etter evne.

## **Et sosialdemokratisk skattesystem**

Et rettferdig og progressivt skattesystem er en av grunnpilarene i AUFs økonomiske politikk. Skatt er det viktigste virkemiddelet for å sikre omfordeling av samfunnets ressurser og bidra til økonomisk rettferdighet. AUF mener at de som har mest skal bidra mer til fellesskapet. Gjennom et skattesystem som prioriterer likhet og sosial

rettferdighet, kan vi styrke velferdsstaten og redusere de økonomiske forskjellene i samfunnet.

I dag har selskapseiere mulighet til å bruke selskapets penger på privat konsum, og disse utgiftene kan skrives av på skatten. Dette fører til at både selskapet og eierne i praksis slipper å betale skatt, noe som gjør at fellesskapet går glipp av store summer hvert år. Disse pengene kunne ellers gått til å styrke vår felles velferd. AUF mener at en slik praksis er urettferdig, og at alle må betale lik skatt uavhengig av om de eier eller ikke.

For å sikre et rettferdig og omfordelende skattesystem mener AUF det er nødvendig å skattlegge inntekt, arv, formue og utbytte. Når rike mennesker forsøker å flytte unna skatteregningen sin, er det også blitt nødvendig med en exit-skatt.

AUF ser med bekymring på at kommuner i Norge forsøker å etablere skatteparadiser ved å senke den kommunalt styrte formueskatten. AUF mener kommuner fortsatt skal få sin del av formueskatten, men at de ikke lenger skal ha mulighet til å selv regulere hvor mye de krever inn.

#### **AUF vil:**

- Innføre en luksusskatt.
- Norge skal være aktiv deltager i OECDs BEPS-prosjekt for å forhindre overskuddsflytting
- Innføre skatt på digitale tjenester som tilbys av multinasjonale selskaper hvor inntekten tjenes i Norge.
- Innføre strengere krav om land-for-land rapportering for å gjøre det enklere å oppdage overskuddsflytting.
- Øke merverdiavgiften på luksusvarer
- Senke skatten for de med lavest inntekter.
- Fjerne kommunenes mulighet til å nedjustere satsen i formuesskatten
- Innføre en progressiv skatt på arv med et bunnfradrag på 10 millioner

- Innføre en umiddelbar skatteplikt på urealisert gevinst ved utflytting fra Norge.
- Innføre en trinnvis formuesskatt med bunnfradrag på 2 millioner kroner.  
Stegene vil være: sats 2-10 million: 1,25%, 10-50 millioner: 1,5, 50-100 millioner: 2%, 100 millioner: 3%
- Innføre nye nivåer i inntektskatten der inntekt over 2 millioner skattlegges 60%, over 3 millioner skattlegges 65%, over 4 millioner skattlegges 70% og all videre inntekt over 5 millioner skattlegges 75%
- Fjerne verdsettelsesrabatten på aksjer, driftsmidler og næringseiendom

# Økonomisk trygghet i hverdagen

## Unge skal få bedre råd!

For mange unge i dag er økonomien en stor utfordring. Det å kunne leve et verdig liv, enten man studerer eller jobber, blir stadig vanskeligere når prisene stiger og lønningene ikke holder tritt. Det er nødvendig med konkrete grep som gir ungdom mulighet til å sikre sin egen fremtid, enten det gjelder bolig, arbeid, eller utdanning.

AUF mener at alle studenter skal få hjelp og muligheter, selv om man har flyttet hjemmefra eller studerer fulltid. Derfor er det viktig at Norge stiller opp for hver og én student. Studiestøtta skal dekke behovene studentene møter i hverdagen.

Studentene er Norges fremtid, de fortjener å leve med like gode vilkår som alle andre. Da kan ikke vi svikte studentene og la dem leve på tørt knekkebrød med selskapsdressing. Derfor må vi knytte studiestøtten til grunnbeløpet som per 2024 ligger på 124 000kr

Dette forslaget presenterer 10 tiltak som vil gi unge bedre råd og skape mer økonomisk trygghet. Ved å styrke økonomien til unge mennesker legger vi til rette for at de kan fokusere på sine drømmer og ambisjoner, i stedet for å være bekymret for økonomiske hindringer.

## AUFs 10 grep for å gi unge bedre råd:

1. Knytte studiestøtten til 2G.
2. Øke borteboerstipendet og utstyrsstipendet til elever på videregående.
3. Fjerne egenkapitalkravet og gi unge mulighet til å få huslån.
4. Sikre at alle unge er i arbeid eller utdanning gjennom et ungdomsløfte og gi alle unge en mulighet til å få seg sommerjobb.
5. Gjøre det gratis for yrkesfagelever å ta lappen.
6. Øke frikortgrensen til 130 000kr.
7. Innføre gratis tannhelse for alle.



8. Innføre ungdomskort til 250 kr på kollektiv og gi gratis kollektivtransport for alle under 26 år i sommerferien.
9. Innføre utlånssentraler i alle kommuner med gode utlånstilbud.
10. At alle unge skal ha tilgang på en gratis fritidsaktivitet.

## **Styrk forbrukernes hverdagsøkonomi**

Når store aktører som NorgesGruppen, kontrollerer halve dagligvaremarkedet, er det ikke lenger snakk om fri konkurranse - det er en direkte trussel mot forbrukerne. Dette er et akutt problem som krever umiddelbar handling. Når de største kjedene samarbeider for å manipulere prisene, som nylig resulterte i en bot på 4.9 milliarder kroner, blir det tydelig hvor farlig denne maktkonsentrasjonen har blitt.

Monopolene har fått dominere markedet altfor lenge. Vanlige folk blir tvunget til å betale høyere priser, mens valgmulighetene våre som forbrukere stadig begrenses. Når små butikker forsvinner fra nabolagene våre, mister vi ikke bare konkurranse, men også friheten til å velge. Dette er urettferdig, udemokratisk, og noe AUF vil jobbe for å endre.

### **AUF vil:**

- Fjerne de store dagligvaremonopolene for å sikre lavere priser og flere valgmuligheter for vanlige folk.
- Gi Konkurransetilsynet mer ressurser og myndighet til å slå ned på urettferdig konkurranse, inkludert prisfiksing og misbruk av dominerende stilling.
- Oppmuntre kommuner til å etablere kooperative dagligvarebutikker som setter forbrukerne først, med fokus på lokalprodusert mat og rettferdige priser.
- Innføre sterkere prisregulering på basisvarer som melk, brød og frukt for å sikre at alle har tilgang til rimelige matvarer.
- Forby eksklusivt salg av produkter som hindrer konkurranse, slik at forbrukerne får flere alternativer i butikkene.

## Gjeld og inkasso

Det skal være et prinsipp at ingen skal ta opp gjeld de ikke kan eller har muligheten til å betjene. Flere skal klare å betale ned den gjelden de har pådratt seg. AUF ser med bekymring på at mange får uforholdsmessige store krav på små beløp. Det finnes ikke gode begrunnelser for at et lite krav skal fordoble eller mangedoble seg på kort tid. Ingen skal kunne tjene seg rike på at andre av ulike årsaker ikke har muligheten til å betale egne regninger.

I dag betaler nordmenn ofte mange ganger mer enn svensker. Dette får ofte som konsekvens at lånet blir uhåndterlig for dem som sliter med høy gjeld eller underliggende sosiale problemer. Det offentlige tar regningen for nedsatt yrkesdeltagelse, helseproblemer og sosiale stønader. Vi ønsker en endring i inkassosystemet som gir en mer rettferdig og håndterlig inndrivelse.

### AUF vil:

- Innføre rentetak på forbrukslån og kreditt for forbrukere.
- Styrke Finanstilsynets rolle som kontrollorgan for inkassobransjen.
- Få ned nivået på maksimalsatsene som kan drives inn i forbindelse med inkassovirksomhet.
- Sikre at banker ikke kan selge forfalte forbrukslån eller benytte offentlige innkrevingsapparat hvis de ikke kan dokumentere at kravene for å innvilge lån var oppfylt.
- Utrede en nedre grense for krav som kan tvangsinnføres gjennom tvangssalg av fast eiendom eller borettslagsandel
- Endre reglene for tvangsinnrivelse slik at det åpnes for at namsmannen kan avvise bagatellmessige krav.
- Styrke lotteritilsynet sine virkemidler mot aktører som bryter forbudet om nettreklame for pengespill.
- Mulighet til utsatt betaling eller nedbetaling skal ikke være enkelt tilgjengelig ved nettkjøp.

- Gjøre det vanskeligere å åpne kredittkort.
- Sette et lavt makstak på usikret gjeld for forbrukere.

## Kampen mot ungdomskriminalitet

Etter pandemien har det vært en alvorlig økning i kriminalitet begått av unge. Spesielt stor er økningen blant unge under 15 år. I 2023 ble 217 unge under 18 registrert med fire eller flere anmeldelser - nesten en dobling fra året før.

Skal vi bekjempe ungdomskriminalitet, må vi forstå driverne av den. Selv om unge med innvandringsbakgrunn er overrepresentert i statistikken, er den største fellesnevneren en oppvekst i fattigdom. 2 av 3 av alle innsatte under 18 år har levd under fattigdomsgrensen før fengsling. Barn og unge som begår kriminalitet har en enorm opphopning av levekårsutfordringer. De kommer oftere fra hjem med rus, vold, ustabile boforhold og fraværende voksenpersoner. Samtidig har de oftere psykiske problemer de ikke har fått hjelp med, og mislykkes i en skole som ikke følger dem opp.

Det er fellesskapets ansvar at unge faller på utsiden av samfunnet, og havner i kriminelle løpebaner. De må fellesskapet stille opp for. AUF vil alltid møte utenforskap med hjelp før straff. Noen barn og ungdommer begår likevel så alvorlige kriminelle handlinger at samfunnet må reagere. Da må reaksjonen komme raskt, og skape endring hos den enkelte. Det krever et samarbeid mellom et fellesskap som skal stille opp, og ungdom som tar ansvar for egne handlinger.

### Forebygge

For AUF er det bærende prinsipp at fellesskapet aldri gir opp enkeltmennesket. Det finnes ingen samfunn som har lyktes i kampen mot kriminalitet med strengere straffer. Det viktigste vi kan gjøre for å bekjempe ungdomskriminalitet er å forebygge. Alle fellesskapets ressurser må mobiliseres for at unge ikke faller utenfor, og inn i klørne på kriminelle gjenger. Der har kommunene det største ansvaret, og må ha nok midler til alt fra å styrke laget rundt elevene på skolene, til å legge tilrette for fritidsaktiviteter alle kan delta på, og oppfølgingsteam rundt unge som faller fra.

#### AUF vil:

- Legge fram en opptrappingsplan for bredden i det forebyggende arbeidet.

- Styrke SLT, modellen for samordning av det forebyggende arbeidet mellom politi, kommune, frivillighet og andre partnere.
- Styrke oppfølgingstjenesten, og utvide målgruppen til ungdom mellom 16 og 24 år i hele landet.
- Sikre alle barn og unge tilgang på en gratis fritidsaktivitet innenfor kultur eller idrett
- Ansette flere lærere og voksenpersoner i grunnskolen og videregående for å sikre tett oppfølging av alle elever.
- Øremerke midler til sommerjobb i kommunene, og legge til rette for flere deltidsjobber for unge under 18 år
- Styrke og opprette flere lokale ungdomssentre
- Sikre et lavterskel psykologtilbud for alle ungdommer

## Reagere og reparere

Alt for ofte løftes debatten om strengere straff som virkemiddel, uten en debatt om innholdet i straffen. Målet med fengselsstraffen er å trygge samfunnet, og sikre at alle som soner ferdig får en ny sjanse i livet etter soning. Strengere straffer, lavere kriminell lavalder og lengre fengselsopphold er lettvinte løsninger som ikke bidrar til færre lovbrudd. Tvert imot kan det føre til stigmatisering, rekruttering til kriminelle gjenger og bitterhet mot fellesskapet.

For å oppnå målet om en straff som endrer, må reaksjonen på lovbruddene komme raskt. Samtidig må straffen gi nye muligheter til å skape seg et bedre liv etter soning. Det er krevende å oppnå med en kriminalomsorg i krise med få ansatte, dårlig økonomi og større oppgaver. AUF vil styrke Kriminalomsorgen, og gi ansatte større muligheter til å møte og jobbe med unge innsatte. Fellesskapet skal stille opp for unge i fengsel, samtidig som det stilles tydelige krav til den innsatte. Derfor vil AUF innføre en fullføringsplikt for unge innsatte som ikke har bestått eller fullført videregående, og arbeids- og studieplikt som vilkår for unge som prøveløslates.

## AUF vil:

- Innføre en fullføringsplikt for alle innsatte under 25 år som ikke har fullført videregående skole, som stiller krav til fullføring mot at det tilrettelegges for under soning og etter soning
- Innføre arbeids- eller studieplikt for alle under 25 år som prøveløslates som har studiekompetanse eller fagbrev. Studieplass eller jobb skal tilbys innsatte i det de prøveløslates.
- Utvide satsingen på nærpoliti i bydeler der det trengs, og styrke rammen til politidistriktene med de største byene.
- Etablere hurtigdomstoler for unge lovbytere.
- Styrke Konfliktrådet og i større grad bruke det overfor unge under 15 år.
- Utvide bruken av fotlenke for straffedømte under 18 år.
- Etablere trygghetshus som et bo- og rehabiliteringstiltak overfor unge under 15 år som begår alvorlig kriminalitet.
- Beholde en kriminell lavalder på 15 år. Barn under 15 år skal ikke møtes med strafferettslige virkemidler.
- Doble kapasiteten i ungdomsenhetene i Kriminalomsorgen.
- Styrke bemanningen i Kriminalomsorgen og gjenreise programvirksomheten i fengslene.
- Øremerke midler til å opprette ungdomsteam i alle store fengsler.
- Etablere egne fengsler for sårbare innsatte mellom 18 og 24, som målretter seg mot førstegangssonere og innsatte overført fra ungdomsenhetene.

# Norge, et trygt land for alle

## Et sterkere Forsvar

Det norske forsvaret har lenge blitt nedprioritert, og har i dag en alt for dårlig standard. I en verden med økende uro og med Russland som nabo er det viktig at vi igjen styrker vårt eget forsvar, møter utfordringene man ser i dag og sikrer en kvalitet som kan trygge hele landet.

AUF ser med stor bekymring på den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen i verden. Krigen i Ukraina, et USA på randen av sammenbrudd og økende trusler om digitale angrep fra mange hold er blant truslene som også utfordrer Norges sikkerhet. I en ny sikkerhetspolitisk situasjon i Europa, hvor også mange andre land ruster opp, må Norge tilpasse seg den nye verden. Det betyr å sikre et troverdig forsvar av våre egne grenser, vårt eget land og vår fred.

Evnen til å forsvare hele landet er et nødvendig grunnlag for all annen politikk. AUF mener at den totale forsvarsevnen i Norge er avgjørende for både å øke bevissthet og å styrke.

### AUF vil:

- Styrke det sivil-militære samarbeidet, i for eksempel skolen, idretts- og kulturlivet, for å gjøre Forsvaret til en mer naturlig del av hverdagen i lokalsamfunnet.
- Styrke og øke kapasiteten til Heimevernet.
- At norske beredskapslover skal spesifisere hva som skal forstås som en krise for å unngå misbruk i feil hender.
- Styrke den norske totalforsvarsevnen
- Styrke det norske Cyberforsvaret, og øke beredskapen rundt sentral norsk infrastruktur
- I opprustningen av det norske Forsvaret skal man ta klima- og miljøhensyn, og jobbe for utslippskutt

- I opprustningen av det norske Forsvaret i fremtiden skal sikkerhetspolitiske hensyn være førende

## **Beredskap**

AUF mener Norge må bli mer forberedt på kriser med økt fokus på beredskap og beredskapshensyn i spørsmål om selvforsyning og infrastruktur.

Trøndelag og Nord-Norge er to av Forsvarets aller viktigste landsdeler. Det blir trolig enda synligere, når både Finland og Sverige trer inn i NATO. Dessverre er standarden på veier, jernbane, transport og annen infrastruktur i disse landsdelene såpass dårlig at Forsvaret ikke kan belage seg på det. Dette er avgjørende å forbedre, for å sikre hele landet sin sikkerhet.

Koronapandemien og den usikre matsituasjonen globalt har avdekket hvor sårbare vi kan være når kriser inntreffer. For å sikre trygghet og stabilitet i Norge, må vi styrke vår nasjonale selvforsyning. Gjenoppretting av beredskapslagre for korn, medisiner og kritisk utstyr er avgjørende for å håndtere fremtidige kriser og sikre at befolkningen har tilgang til nødvendige ressurser.

I tillegg må vi prioritere å bevare og styrke norsk matproduksjon, slik at vi er mindre avhengige av import og bedre rustet til å møte uforutsigbare endringer i det globale markedet. Dette vil ikke bare øke matsikkerheten, men også bidra til å opprettholde livskraftige distrikter og et bærekraftig landbruk.

### **AUF vil:**

- Fremme økt sivil kunnskap om beredskap og sikkerhet knyttet til eventuelle kriser.
- Satse mer på lokalprodusert og norsk mat i Forsvaret.
- Sikre at den norske totalberedskapen er bedre rustet for krisesituasjoner.
- Samordne innkjøp og investeringer i våpen og materiell med våre nordiske naboland.



- Sikre at investeringer i vei, tog og havneanløp ses i sammenheng med norsk forsvarspolitik
- Øke norsk selvforsyning av livsnødvendig mat, medisin og materiell til en fremtidig krisesituasjon.
- At norske beredskapslover skal spesifisere hva som skal forstås som en krise for å unngå at det gjøres feil beslutninger
- Gjenopprette nasjonale beredskapslagre for korn, medisiner og annet kritisk helseutstyr, med en minimumskapasitet på 6 måneder.
- Styrke det norske landbruket gjennom målrettede tiltak som sikrer lokal matproduksjon og gjør oss bedre i stand til å møte fremtidige kriser.

## **Forsvaret som arbeidsgiver**

Forsvaret trenger nok norske menn og kvinner til å sikre vårt land. Da må antallet vernepliktige i årene som kommer økes betydelig. I Forsvaret møtes unge mennesker på tvers av sosial og kulturell bakgrunn. Det er en av de siste store fellesskapsarenaene der nordmenn lærer viktigheten av å kjempe for noe større enn seg selv. Gjennom førstehånds kjennskap til det norske Forsvarets fredstankegang, kan Forsvarets viktighet få en sterkere forståelse av befolkningen.

Folkets brede støtte til økt innsats i Forsvaret på alle områder avhenger også av at Forsvaret viser seg tilliten verdig. Med både økonomiske og menneskelige ressurser tyngre inn i forsvarssektoren fremover, forplikter det Forsvaret selv til å vise at ressursene brukes på riktig måte, økonomisk og holdningsskapende. AUF mener det er helt avgjørende for vår forsvarsevne at likestillingen og kjønnsarbeidet i Forsvaret styrkes betydelig i takt med økt menneskelig innsats i Forsvaret.

### **AUF vil:**

- Reversere og motvirke privatisering av renhold og andre tjenester i Forsvaret.
- Utarbeide en personellstrategi for å rekruttere og bevare nødvendig personell i Forsvaret.

- Ha en pensjonsordning og arbeidsforhold som sikrer at Forsvaret beholder ansatte og kompetanse så lenge som mulig.
- Jobbe for en høyere kvinneandel, og slå hardere ned på seksuell trakassering i Forsvaret.
- Sikre at det norske forsvaret kan rekruttere og beholde de mennene og kvinnene som behøves både på kort og lang sikt.
- Sikre gode arbeidsvilkår, utdanningsmuligheter, lønn og pensjoner for de ansatte i Forsvaret
- Sikre et troverdig norsk forsvar basert på allmenn verneplikt og ansettelse av norske menn og kvinner.

## **Internasjonalt samarbeid**

I takt med Russlands økende trusler mot den demokratiske verden, må Norge samarbeide med NATO for forsvaret av Europa. Våre allierte i NATO er vår viktigste sikkerhetsgaranti for forsvaret av Norge. Norge må derfor også øke samarbeidet med Sverige og Finland. Utstyr, materiell og mannskap må raskt kunne forflyttes i vest-øst-aksen, og de nordiske landene må kunne operere tett sammen i en krise.

Da Russland invaderte Ukraina for snart to år siden våknet samtlige europeiske land opp. Finland og Sverige gjorde slutt på flere tiår med nøytralitet, og andre land som Norge iverksatte en enorm opprustning av Forsvaret. AUF mener de nordiske landene burde samarbeide om forsvar og felles interesser om å sikre fred og frihet.

I 2014 ble NATOs medlemsland enige om at de nasjonale forsvarsbudsjettene skulle tilsvare minst to prosent av BNP innen 2024. Det er riktig at alle medlemslandene forplikter seg til å bidra med det de kan. Norge ligger dessverre bak målet, og kommer trolig ikke til å nå det før i 2026. Situasjonen er alvorlig, særlig sett i lys av at Forsvaret i årevis har rapportert om utfordringer knyttet til blant annet dårlig infrastruktur og mangel på utstyr og personell. Norge må ta sitt ansvar og møte målet om to prosent. Innad i NATO skal Norge være en tydelig stemme for

folkeretten, at man skal være en forsvarsallianse og for målet om gjensidig nedrustning.

**AUF vil:**

- At Norge skal bruke sin rolle i NATO til å styrke internasjonalt samarbeid om klima.
- Verne om norsk NATO-medlemskap.
- At Norge skal søke tettere samarbeid med de nordiske medlemslandene der det er mulig
- Videreføre NATOs mål om å bruke minst to prosent av BNP på Forsvaret.
- Fortsette arbeidet for å forsvare folkeretten og de internasjonale reglene i krig
- At Norge skal signere FNs atomvåpenforbud og bidra til gjensidig nedrustning i verden
- At Norge fortsatt skal være medlem av NATO som vår viktigste sikkerhetspolitiske garanti
- At NATO skal være en forsvarsallianse, ikke en angrepsallianse.
- Øke forsvarssamarbeidet med de nordiske landene gjennom økt øvingsaktivitet på tvers av landegrensene
- At alliert øvingsaktivitet ikke skal utføres øst for 24. lengdegrad på norsk territorium

## Tillitsreform

Tilliten til politikere og politiske institusjoner er grunnsteinen i et velfungerende demokrati. Dessverre har en rekke saker de siste årene, som habilitetsbrudd, pendlerboligsaker og en økende avstand mellom politikere og vanlige folk, svekket denne tilliten. Norge må gå foran som et eksempel på åpenhet og integritet i politikken.

AUF mener det er nødvendig med en tillitsreform som gjenoppretter folkets tro på våre folkevalgte og politiske system.

### **AUF vil:**

- Gjennomføre kutt i politikers lønninger og sikre en mer ansvarlig lønnsutvikling, med mål om å forhindre at det blir for ulikt den generelle lønnsutviklingen
- Innføre en ny lov om åpenhet i lobbyvirksomhet for å sikre full innsikt i hvem som påvirker politiske prosesser.
- Det skal være mer åpenhet og undervisning om stortingets kontroll og konstitusjonskomite og dets prosesser
- Sørge for total åpenhet av hvor partier får pengene fra, inkludert om det er gjennom mellomparter

## Blod- og organdonasjon

Hver eneste dag er det mennesker som kjemper for livet og som er helt avhengige av organdonasjon og blodoverføringer. Enten det er i forbindelse med alvorlige sykdommer, ulykker, fødsler eller kompliserte medisinske prosedyrer, er en stabil tilgang på blod og organer nødvendig.

Blodgivning er avgjørende for et velfungerende helsevesen. AUF mener man må øke bevisstheten, forbedre informasjonstilgangen og fjerne byråkratiske hindre. AUF mener det er på tide å senke aldersgrensen for blodgivning fra 18 til 16 år. 16- og 17-åringer er juridisk myndige når det gjelder helse, og er i stand til å ta avgjørelser om egen helse. Ved å tillate 16- og 17-åringer å donere blod, vil vi ikke bare øke antallet potensielle blodgivere, men også bidra til en kultur der unge mennesker tar ansvar for fellesskapet og viser solidaritet med dem som trenger det mest. AUF mener også at det er på tide at menn som har sex med menn ikke skal bli ekskludert fra å gi blod basert på frykt fra andre.

Helsevesenet er avhengig av organdonorer for å sikre behovet hos pasienter med organsvikt. Disse kommer av akutt eller langvarig sykdom og er livsfarlig. Donorordningen vil gjøre det lettere for norske leger å redde liv og stanse død.

AUF mener at Norge må utnytte den kompetansen og kunnskapen de norske leger har når det kommer til transplantasjon for å redde flest mulig liv. For å gjøre dette er vi nødt til å snu på donorordningen slik at man heller er nødt til å aktivt uttrykke sitt ønske om avstå donor muligheten. Dette vil føre til potensielt flere donororganer, som igjen vil resultere i en større sjanse for å redde liv.

### **AUF vil:**

- Utrede muligheten for at 16- og 17-åringer skal kunne donere blod
- Legge inn mer ressurser i informasjon og promotering av blodgivning, og gjøre muligheten for blodgivning tilgjengelig for flere
- Få fortløpende i prosessen om å tillate homofile å donere blod
- Ha obligatorisk innmelding i organdonasjon registeret for alle nordmenn over 16 år, hvor en aktivt må melde seg ut.

## Ein Arbeidarpartileia regjering!

Valet 2021 var eit tydeleg retningsval for Noreg. Fleirtalet ønskte meir omfordeling, klimakutt og moglegheiter for alle. Valet gav eit sterkt mandat for venstresida i Noreg. Før valet var AUF tydelege på at vi ønskte oss eit raudgrønt regjeringsalternativ. SV valde å forlate forhandlingane på Hurdal, og landet vårt fekk ei Arbeidarparti-leidd regjering med Senterpartiet.

Valet i 2023 var eit historisk tungt valnederlag for Arbeidarpartiet. Uro i regjering og i folk sin kvardag var nokre av grunnane til at veljarane ikkje gav oss tillit. Dette må vere ein marsjordre for AUF, Arbeidarparti og fagrørsla til å endre strategi, utvikle ny politikk og opne alle dører som kan sikre at høgresida sin urettferdige politikk aldri får rå over landet vårt igjen.

AUF meiner at det er god sosialdemokratisk tradisjon å samarbeide med alle parti som ønskjer eit anna samfunn enn høgresida. Difor bør ein samarbeide med partia på venstresida. Men i dei store utfordringane vi står overfor i vår tid, treng ein trygg styring med ei fleirtalsregjering som dreg i same retning. AUF meiner at eit regjeringsprosjekt mellom SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet framleis er det beste alternativet for å nå klimamåla våre, få ned skilnadene og gje unge like moglegheiter til å lukkast. AUF vil saman med fagrørsla jobbe for å realisere ei ny raudgrøn regjering.

### **AUF vil:**

- Ha ei raudgrøn regjering beståande av SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet.
- Opne for breiare samarbeid på venstresida for å realisere målet om ei ny Arbeidarparti leia regjering.

## Bevar monarkiet i Norge

Monarkiets historie i Norge strekker seg over flere hundre år. Fra vikingkonger på 800-tallet til det moderne kongehuset vi kjenner i dag. Mens monarki i mange land forbindes med diktatur og autoritære enevelde, er det i Norge et symbol på felleskap og tilhørighet. På tvers av alder, kjønn, religion, bakgrunn og politisk overbevisning er monarken en person som forener folket – enten er på den internasjonale idretts eller kulturarena, eller når landet er i krise.

Oppslutningen til kongehuset står svært sterkt i alle lag av Norges befolkning og AUF mener at kongehusets bidrag til det norske folk i stor grad er positivt. I motsetning til mange monarkier rundt om i verden har det norske kongehuset modernisert seg og fulgt tiden vi lever. Samtidig er kongehuset en viktig bidragsyter og gode ambassadører for norsk kultur, idrett og næringsliv på deres svært mange internasjonale reiser hvert eneste år. I en tid der mange land og samfunn opplever mer splittelse og polarisering mellom folk vil kongehuset være en sterk drivkraft for å samle oss om våre grunnleggende demokratiske verdier.

### AUF vil:

- At Norge skal bestå som konstitusjonelt monarki